

В.П.Кононенко (Київ)

НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «“ЧОРНА РАДА” 1663 р. ТА “РУЇНА” УКРАЇНСЬКОЇ КОЗАЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ: ІСТОРІОГРАФІЧНІ СТЕРЕОТИПИ І ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ»

Захід під такою назвою відбувся 17 червня 2013 р. в Інституті історії України НАНУ, і був приурочений до 350-річчя Ніжинської ради 17–18 червня 1663 р. Відкрив роботу конференції директор Інституту історії України НАНУ академік *В.Смолій*, який у вітальному слові зазначив, що наукове переосмислення подій 350-літньої давності надзвичайно актуальне для сучасної української історіографії.

Д-р іст. наук, проф. *В.Горобець* (Інститут історії України НАНУ) присвятив свою доповідь внутрішнім і зовнішнім передумовам політичної дезінтеграції Війська Запорозького 1650 – початку 1660-х рр. Історик представив власне бачення «Чорної ради» в контексті історії генеральних рад у Гетьманщині, вказав особливості її проведення, однак зауважив, що, на його думку, її не можна назвати унікальною подією, оскільки різні її характерні риси можна спостерігати як до 1663 р., так і після нього. Д-р іст. наук *В.Кривошея* (Український інститут національної пам'яті) представив цікаву регіональну відмінність полків Лівобережної Гетьманщини, що суттєво впливала на суспільно-політичну історію. Дослідник відзначив, що південні полки Лівобережжя зазнали великого впливу Запорозжя, тому в них панували егалітарні уявлення та ідеї. Д-р іст. наук *Т.Чухліб* (Інститут історії України НАНУ) у своєму виступі висвітлив політику гетьмана Ю.Хмельницького щодо Лівобережної України початку 1660-х рр. та «Руїну» як історичне явище й історіографічний термін. Дослідник, зокрема, наголосив на тому, що «Руїна» не є науковим терміном, лише заплутує подальші дослідження Гетьманщини 1660–1670-х рр. Д-р іст. наук, проф. *В.Брехуненко* (Інститут української археографії та джерелознавства імені М.Грушевського НАН України) проаналізував представництво козацьких рад Війська Запорозького в першій половині XVII ст. Д-р іст. наук *Д.Вирський* (Інститут історії України НАНУ) розповів про штурм і руйнування Кременчука в листопаді 1663 р. новообраним гетьманом І.Брюховецьким та представив причини, чому південне лівобережне місто виступило проти влади реґиментаря. Канд. іст. наук *В.Пришляк* (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк) розглянув використання терміна «Гетьманщина» сучасниками та істориками XIX–XXI ст. Дослідник дійшов висновку, що одним із найкращих наукових термінів для окреслення території української автономії раннього нового часу є саме «Гетьманщина». Канд. іст. наук *О.Сокирко* (Київський національний університет імені Тараса Шевченка) проаналізував діяльність російських резидентів-міністрів при гетьманському дворі кінця XVII–XVIII ст. Канд. іст. наук *В.Кононенко* (Інститут історії України НАНУ) розглянув питання узгодження термінології в дослідженні «Договорів та постанов» 1710 р.

Кожен виступ завершувався запитаннями до доповідача й дискусією, зокрема найбільшу увагу було приділено проблемі типологізації «Чорної ради» та «Руїни» в рамках як української історії, так і центрально- й східноєвропейського макрореґіону. Дискусії викликали історіографічна метафора «Руїна» та терміни «Гетьманщина», «Гетьманат» тощо. Зокрема, *О.Сокирко* зазначив, що «Руїну» потрібно розуміти не як термін, а як метафору. Дослідник запропонував історикам домовитися щодо хронологічного проміжку часу, який відносять до «Руїни», а також явища, що «входять» у рамки цієї метафори, і спокійно користуватися нею надалі, пояснюючи читачам при цьому, що в той період не спостерігалось повного занепаду державного життя в Гетьманщині, а навпаки – у деяких сегментах розвитку суспільства, зокрема в політичній свідомості, відбувалася еволюція. Відтак робота конференції засвідчила корисність розширення спілкування між дослідниками історії України раннього нового часу й необхідність реґулярного проведення подібних наукових заходів.